

NUMATOMO TEISINIO REGULIAVIMO POVEIKIO VERTINIMO PAŽYMA

Projekto pavadinimas	Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Europos Sąjungos Dirbtinio intelekto akto įgyvendinimo“ projektas (toliau – Įstatymo projektas)
-----------------------------	--

Projekto rengėjas	Ekonomikos ir inovacijų ministerija
--------------------------	-------------------------------------

Projekto tikslas	Įstatymo projektas parengtas siekiant sudaryti teisinės prielaidas tinkamam ES Dirbtinio intelekto akto (toliau – DI aktas) įgyvendinimui Lietuvoje. Nors DI aktas yra tiesioginio taikymo ES teisės aktas, būtina parengti įstatymą, kuriame būtų nustatyta DI aktą įgyvendinančių valstybės institucijų ir įstaigų kompetencija, skundų nagrinėjimo ir tyrimų dėl galimų pažeidimų atlikimo tvarka, taip pat atsakomybė už nustatytus DI akto pažeidimus, įskaitant taisykles dėl DI akte nustatytų sankcijų taikymo.
-------------------------	---

Siūlomo projekto poveikio įvertinimas (teigiamos ir (ar) neigiamos pasekmės)*

Poveikis atitinkamai sričiai:	Pažymėtina, kad Įstatymo projektas visų pirma yra orientuotas į valstybės institucijų veiksmų sureguliovimą, o ne DI sistemų veiklos vykdytojus. Taip yra todėl, kad DI aktas yra tiesioginio taikymo ir nėra pagrindo jo nuostatų perkėlinėti į nacionalinius teisės aktus. Be to, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pozicija – vengti perteklinio reguliavimo nacionaliniu lygiu, kas gali sumažinti DI inovacijų spartą ir šalies konkurencingumą.
--------------------------------------	--

Vis dėlto, svarbu paminėti, kad papildomų nacionalinių teisinių nuostatų poreikis bus vertinamas, tačiau tik po to, kai Europos Komisija patvirtins 10 naujų darnųjų standartų (duomenų rinkinių valdymo ir kokybės užtikrinimo; dirbtinio intelekto sistemų tikslumo, patikimumo ir kibernetinio saugumo specifikacijų; žmogaus vykdomos dirbtinio intelekto sistemų priežiūros; rizikos valdymo priemonių; dirbtinio intelekto sistemų atitikties vertinimo; skaidrumo ir informavimo reikalavimų įgyvendinimo; tiekėjų kokybės valdymo sistemų ir pan.) ir parengs visą eilę DI akte numatytų metodinių dokumentų, kurie turėtų suteikti papildomo, šiuo metu taip trūkstamo, teisinio aiškumo dėl DI akte nustatytų taisyklių taikymo.

Siekama, kad Įstatymo projektą Seimas priimtų iki 2026 m. rugpjūčio 2 d., nes iki DI akto taikymo pradžios Lietuvoje turėtų būti sukurta aiški institucinė sąranga, reikalinga tinkamam DI akto įgyvendinimui, o didelės rizikos DI sistemų rinkos priežiūra atlieptų verslo ir visos visuomenės poreikius. Užtikrinant efektyvią rinkos priežiūrą, siekiama, kad į rinką patekusios didelės rizikos DI sistemos arba gaminiai, kuriuose integruotos šios sistemos, išliktų patikimi ir saugūs, o tai yra labai svarbu, atsižvelgiant į sparčią DI technologijų pažangą ir evoliucionuojantį pobūdį. Tuo pačiu atliepiant verslo poreikius, siekiama, kad kuriamas rinkos priežiūros modelis būtų orientuotas ne į sankcijų taikymą, o į konsultacijas, metodinę pagalbą ir kitus pagalbos mechanizmus, kurie padėtų verslui lengviau ir greičiau prisitaikyti prie naujų reikalavimų ir nestabdytų DI inovacijų.

Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, DI technologijų naudojimas Lietuvoje išaugo nuo 4,9 proc. 2023 m. iki 21,3 proc. 2025 m. Tikėtina, kad šis skaičius ir toliau augs, todėl įmonėms labai svarbu nepažeisti DI akto reikalavimų, nes už jų nesilaikymą gresia baudos,

siekiančios iki 35 mln. Eur (pagal DI akto 99 str.). Taip pat tikimasi, kad DI akto įgyvendinimui skirta institucinė sąranga prisidės prie Europos Komisijos visoms valstybėms narėms Skaitmeninio dešimtmečio politikos programoje keliamo tikslo, kad iki 2030 m. bent 75 proc. įmonių naudotų bent vieną iš šių technologijų: DI, debesų kompiuteriją, didžiuosius duomenis.

Svarbu paminėti ir tai, kad DI plėtra prisidės siekiant planavimo dokumentuose nustatytų rodiklių, pagal kuriuos iki 2030 metų inovacinę veiklą vykdančių įmonių dalį nuo visų įmonių planuojama padidinti iki 57 proc., o IRT sektoriaus sukuriamos bendros pridėtinės vertės dalį – iki 5,1 proc. DI plėtra taip pat turėtų prisidėti, siekiant didesnio darbo našumo didinimo (tikslas – 80 proc. ES vidurkio), naujų ir proaktyvių elektroninių viešųjų paslaugų, kurios būtų teikiamos 2 kartus greičiau ir paprasčiau nei iki šiol.

Poveikis valstybės finansams

Įstatymo projekto įgyvendinimui per artimiausius 3 biudžetinius metus reikalingos lėšos:

	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikis (Eur)	1 017 200	1 258 400	1 952 000

Detalus reikalingų lėšų pagrindimas pateiktas aiškinamajame rašte.

Poveikis administracinei naštai

Padidės administracinė našta visoms Įstatymo projekte numatytoms valstybės institucijoms ar įstaigoms, nes joms suteikiamos papildomos funkcijos įgyvendinant DI aktą. Tačiau tai padės užtikrinti DI sistemų saugumą ir sumažins neatsakingai naudojamų sistemų keliamas rizikas žmonių sveikatai, saugumui ir pagrindinėms teisėms, įskaitant duomenų apsaugą ir privatumą.

Administracinė našta ūkio subjektams nepadidės, nes Įstatymo projekte nėra numatomos jokios papildomos procedūros ar veiksmai, kuriuos turėtų atlikti verslas. Priešingai, ji turėtų sumažėti, nes Įstatymo projekte daug dėmesio skiriama pagalbos mechanizmų kūrimui (pavyzdžiui, veiklos vykdytojams skirtų reguliacinių DI smėliadėžių kūrimui, metodinei pagalbai ir konsultacijoms dėl DI akte nustatytų reikalavimų taikymo). Tai padės verslui lengviau ir greičiau prisitaikyti prie naujų DI akto reikalavimų ir užtikrins pusiausvyrą tarp reguliacinės naštos, kylančios dėl DI akte numatytų saugumo reikalavimų, ir DI inovacijų skatinimo.

Pažymėtina, kad Įstatymo projekte numatomi pagalbos mechanizmai taip pat padės išvengti finansinių rizikų, kurios galėtų kilti DI akte numatytų reikalavimų nesilaikymo atveju. Norėdami sumažinti šią riziką, veiklos vykdytojai galės kreiptis į reguliacinių DI smėliadėžių ekspertus, atitinkamas rinkos priežiūros institucijas ir (arba) kitas valstybės institucijas ir įstaigas, kurie pagal Įstatymo projekte nustatytą kompetenciją teiks konsultacijas ir (arba) kitą metodinę pagalbą dėl DI sistemų atitikties DI akte nustatytiems reikalavimams. Tikimasi, kad visa tai sudarys palankesnes sąlygas DI inovacijų kūrimui ir verslo plėtrai.

Poveikis konkurencijai

Įstatymo projekto priėmimas neturės neigiamo poveikio konkurencijai. Paminėtina, kad Įstatymo projektas turės teigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai, nes jie suteiks teisinio aiškumo, kuris būtinas DI sistemas kuriančių ir (arba) diegiančių įmonių plėtrai (jiems svarbu žinoti, kokios institucijos ir už ką yra atsakingos įgyvendinant DI aktą, kur galima kreiptis pagalbos, kokia atsakomybė taikoma už nustatytus DI akto pažeidimus ir pan.). Atsižvelgiant į tai, tikimasi, kad sukurta institucinė sąranga prisidės kuriant Lietuvoje inovacijoms palankią reguliacinę aplinką ir taip pagerins konkurencines sąlygas DI verslų steigimui ir plėtrai.

Kita svarbi informacija

Pažymėtina, kad Įstatymo projekte Ekonomikos ir inovacijų ministerija yra įpareigojama iki 2031 m. gegužės 2 d. atlikti nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą (toliau – *ex post* vertinimas). Atliekant *ex post* vertinimą turi būti įvertinta, ar įtvirtintas didelės rizikos DI sistemų rinkos priežiūros modelis buvo tinkamas ir efektyvus: ar buvo pasirinkti tinkami rinkos priežiūros institucijų paskyrimo principai, ar buvo paskirtos tinkamos rinkos priežiūros institucijos, ar funkcijų paskirstymas tarp rinkos priežiūros institucijų ir bendrojo kontaktinio punkto sudarė prielaidas efektyviai rinkos priežiūrai, kokį poveikį šiame įstatyme įtvirtintas didelės rizikos DI sistemų rinkos priežiūros modelis padarė verslo sąlygoms Lietuvoje.

Informacija apie asmenį ir instituciją, atsakingą už poveikio vertinimą

Vardas ir pavardė	Virginija Baniūnienė
Pareigos	Vyresnioji patarėja
Institucija (padalinys)	Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Skaitmeninių iniciatyvų grupė
Telefono numeris ir elektroninio pašto adresas	tel. +370 679 18728, el. p. virginija.baniuniene@eimin.lt